HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

קורח ואין צריך להפריש. לכיון שקרקע עליו יש לו הכרי מתורמת טבל ומאכל המעשרות הוא צריך להפריש על כרחך לפי שצריך להפריש ממעשר ראשון תרומת מעשר ולימנה לכהן שהיא במימה לזריס ומעשר שני צריך להעלותו לירושלים ולמכלו: **רבנן סברי ודאי טעון.** לפיכך ספיקו צריך להוציאו מידי ספק טבל: **לא נחשדו.** דממונא הוא אין זו מיקור מכילה מלא גזל עניים ויהיו לגזל עניים לא חיים: **לפרושי מפריש ליה.** למפקועי טיבליה והי למעשר ראשון לא מפריש למכר מי מפריש לה בעינא למפרושי תרומת מעשר מיניה שהוא במימה וונתנה לכהן ומעשר שני נמי מי מפריש ליה בעינן למיקוי ומיכליה בירושלים: **מחלוקת נחטה.** שהיא בבריית: **כך מחלוקת בזו.** דקסבר ר' שמעון בכל המיסורין כל שהוא למכות ולא חמרו בזית אלא לענין קרבן על שגגת כרת והלכה למשה מסיני היא: **מתני' עד שלא קרא עליהן.** מרמי מוכד וגו'[1] ובגמרא ילוף היכן הוזהר: **קדשי קדשים חוץ לקלעים.** או שאכל קדשי קדשים בזמן שאכן חוץ לקלעים ובגמרא מפרש היכן מוזהר: **קדשים קלים חוץ לחומה.** מזהרתיה מלא תוכל לאכול בשעריך וגו'[2] וכן מעשר שני. ובגמרא פריך מעשר שני [3] תנא ליה לעיל מעשר שני והקדש שלא נפדו והיינו שאכלו חוץ לחומה בלא פדיון: **המוסיר נטעוריו אינו לוקה.** כדאמר לעיל[4] בא הכתוב ליתן עשה אחר לא תעשה כו': **השובר.** עשה בטומאת כדאמרינן בפסחים (דף פג.) ועשה לא תשברו בו[5] בכשר ולא בפסול: **לוקה ואינו משלח.** קסבר שלח[6] מעיקרא משמע ואין כאן לאו שניתק לעשה דלעיל[7] דכתיב שלח תשלח אחר לא תקח לאו למימרא דאם לקחת שלח שלח לא תקח אלא שלחנה קודם לקיחה: **וחכמים אומרים משלח ואינו לוקה.** קסברי שלח אחר לקיחה משמע ולאו שניתק לעשה הוא: **גמ' ור' עקיבא.** מתניתין דקתני בכורים קרייה מעכבא דהו ר' עקיבא היא שהיה רגיל רבי לסתום דבריו במשנה בסתם ככמה מקומות והכי שמיע ליה לר' יוחנן דשית ליה לר' עקיבא קרייה מעכבא בכורים: **הנחה.** לפני המזבח מעכבא בהן דכתיב בה קרא (דברים כו) והניחו לפני וגו' (שם) והנחתו לפני וגו': **וגימא ור' עקיבא ר' שמעון.** דהוי ליה לאיתויי דשייתא למילתיה[8] ממתניתין דלקמן דשמעינן לר' שמעון בה דשית ליה כי מתניתין דקרייה מעכבא בהו: **מאי ר' שמעון.** היכא שמענא ליה דאמר הכי: **ותרומת ידך.** סיפיה דהאי קרא הוא לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך ותירושך ויצהרך ובכורות בקרך וצאנך וכל נדריך אשר תדר ונדבותיך ותרומת ידך ודריש ר' שמעון לקרא מסיפיה לריפיה דאי הוה דריש ליה מריפיה לסיפיה לא מצרכת ליה כי האי גוונא ולקמיה מפרשינא ליה: **תרומת ידך אלו בכורים.** דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך: **אם לאוכל.** בכורים חוץ לחומה דכתיב בהו קרא לא תוכל לאכול בשעריך וגו': **קל וחומר ממעשר הקל.** שהרי כתיב בתחלת המקרא מעשר דגנך. ולקמיה מפרש מאי חומר דבכורים ממעשר: **עד שלא קרא עליהן.** מרמי מוכד אבי לאם אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין למיסור אחר הראוי להם: **נפני זריקה שהוא לוקה.** לאם אינו ענין חוץ לחומה תנהו ענין לכך שזהו מיסור החמור שאתה יכול לעמוד עליו שאין זו מזהרה מפורשת במקום אחר שלא עשה בלבד (שם יג) ולא זכתיב יפסך והדר והכשר תאכל [פסחים עז:]: **קל וחומר מפותח ושלמים.** דבכור מפותח ושלמים: **אפילו נאחר זריקה שהוא לוקה.** לאם זר הוא שאין הבכור נאכל שלא להכניס וזו היא אזהרתו ובמקום אחר עשה הוא דלאכמן בה לך בכור שור וגו' ובשרם יהיה לך וגו' (במדבר יח): **אם לאוכל נאחר זריקה.** והוא זר קל וחומר מבכור. ולקמיה מפרש מאי חומרא דאחטאת מבכור: **חוץ לקלעים.** ומזהרת עשה מינהו בה במקום אחר (ויקרא ו) במקום קדוש תאכל בחצר אהל מועד: לאוכל

ורבנן ברייתי נשמה חשובה חטה לא חשובה. תימה דבפרק גיד הנשה (חולין דף פו. ופט: ושם) אמרינן שאני גיד דכריה הוא ולא בטיל ומ"ג דלית ביה נשמה וי"ל דסבי קאמר שאני גיד דכריה הוא וכיון דאתיא מבריית נשמה שפיר הויא בריה ולא גרעה דסא

[1] קורא את השם ואינו צריך להפריש מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר ודאי טובלו ומר סבר ודאי אינו טובלו אמר ליה אביי אי הכי אדמיפלגי בספיקו ליפלגו בודאי אלא דכולי עלמא ודאי טובלו והכא בהא קא מיפלגי מר סבר לא נחשדו עמי הארץ על מעשר עני של דמאי כיון דממונא הוא אפרושי מפריש ורבנן סברי כיון [א] דטריחא ליה מילתא [ב]לא מפריש: כמה יאכל מן הטבל וכו': אמר רב ביבי אמר רבי שמעון בן לקיש מחלוקת בחטה אבל בקמח דברי הכל כזית ורבי ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו תנן אמר להם ר' שמעון אי אתם מודים לי באוכל נמלה כל שהוא שהוא חייב אמרו לו מפני שהיא כברייתה אמר להן אף חטה אחת כברייתה חטה אין קמח לא לדבריהם קאמר להו לדידי אפילו קמח נמי אלא לדידכו אודו לי מיהת דחטה אחת כברייתה ורבנן [ג]ברייתי נשמה חשובה חטה לא חשובה תניא כותיה דרבי ירמיה [ד]רבי שמעון אומר כל שהוא למכות לא אמרו כזית אלא לענין קרבן: **מתני'** האוכל בכורים עד שלא קרא עליהם [ה]קדשי קדשים חוץ לקלעים [ו]קדשים קלים [ז]ומעשר שני חוץ לחומה [ח]השובר את העצם בפסח הטהור ה"ז לוקה ארבעים אבל [ט]המותיר [י]בטהור [יא]והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים [יב]הנוטל אם על הבנים [יג]רבי יהודה אומר לוקה ואינו משלח וחכמים אומרים [יד]משלח ואינו לוקה [טו]זה הכלל כל מצות לא תעשה שיש בה קום עשה אין חייבין עליה: **גמ'** אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן זו דברי רבי עקיבא סתימתאה אבל חכמים אומרים [טז]בכורים הנחה מעכבת בהן קריאה אין מעכבת בהן ולימא זו דברי רבי שמעון סתימתאה הא קא משמע לן דרבי עקיבא כרבי שמעון סבירא ליה מאי ר' שמעון [יז]דתניא [יח]ותרומת ידך אלו בכורים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר הקל ומה מעשר הקל אוכלן חוץ לחומה לוקה בכורים לא כל שכן הא לא בא הכתוב אלא לאוכל מבכורים עד שלא קרא עליהן שהוא לוקה ונדבותיך זו תודה ושלמים אמר רבי שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה קל וחומר ממעשר הא לא בא הכתוב אלא [יט]לאוכל בתודה ובשלמים לפני זריקה שהוא לוקה ובכורות זה הבכור אמר ר' שמעון מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה ק"ו ממעשר אם לפני זריקה ק"ו מתודה ושלמים הא לא בא הכתוב אלא [כ]לאוכל מחטאת ואשם אפילו לאחר זריקה חוץ לקלעים שהוא לוקה נדריך זו עולה אמר ר"ש מה בא זה ללמדנו אם לאוכלן חוץ לחומה ק"ו ממעשר אם לפני זריקה קל וחומר מתודה ושלמים אם לאחר זריקה קל וחומר מבכור הא לא בא הכתוב אלא [כא]לאוכל מחטאת ואשם אפילו לאחר זריקה חוץ לקלעים שהוא לוקה ק"ו מבכור אם חוץ לקלעים קל וחומר מחטאת ואשם הא לא בא הכתוב

ונגלה דקא אתי מבריית נשמה ומעפ"כ לא הויא בריה מלא על כרחך הטעם תלוי דכל שאוכד שמו כשאוכלו הוי בריה ויש מגדילה שאינו מובדת שמה שלפעמים לף כשאוכלה קורין אותה נגילה ולכך לא הוי בריה אבל גיד מובד שמו על ידי שנאכלו אבל ק"ק לי [כא] מאי קאמר הכא בריית נשמה חשיבא ליה [כב]למימר דלדבריו דר"ש [כג] אתרי לדידן אפילו נמי אית ביה נשמה לא הוי בריה מלא לדידך דבריה הוא מודי לי מיהת דכיון דליכא נשמה דבטלה: למאי

מד א מיי' פ"ע מהל' מעשר הלכה ג:
מה ב מיי' שם הל' ג:
מו ג מיי' פ"ג מהל' מעשה קרבנות הל' ה:
מח ד מיי' פ"ג מהל' מעשה קרבנות הל' ה סמג לאוין רסד:
מט ה מיי' פ"ו מהל' קרבן פסח הל' ג סמג לאוין שכו:
נ ו מיי' שם הל' יג:
נא ז מיי' שם הל' ג:
נב ח מיי' פי"ג מהל' שחיטה הל' ג סמג לאוין רסה עוש"ע י"ד סי' לג סעיף ו:
נג ט מיי' שם הל' ג ופט"ו מהל' מעבדין הל' ד ופי"ח הל' ג ופ"ל מהל' מעה הלכה ז ופ"ל מהל' מתנות עניים הל' ג:
נד י מיי' פ"ג מהל' כלאים הל' ג והל' ד סמג לאוין רס:
נה יא מיי' פי"ל מהל' מעשה קרבנות הל' ד סמג לאוין שכד:
נו יב מיי' פי"ל מהל' מעשה קרבנות הל' יט סמג לאוין שנ:
נז יג מיי' פי"ל מהל' מעשה קרבנות הל' ה סמג לאוין שכה:

תורה אור השלם

ו. לֹא תוּכַל לֶאֱכֹל בִּשְׁעָרֶיךָ מַעְשַׂר דְּגָנְךָ וְתִירֹשְׁךָ וְיִצְהָרֶךָ וּבְכֹרֹת בְּקָרְךָ וְצֹאנֶךָ וְכָל נְדָרֶיךָ אֲשֶׁר תִּדֹּר וְנִדְבֹתֶיךָ וּתְרוּמַת יָדֶךָ:

דברים יב יז

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה קדשים וכו' מעשר שני הא מנא: (ב) תוס' ד"ה וכיון וכו' דלדבריו דר"ש קא אמרי וכו' מודי לן מיהא:

הגהות הגר"א

[א] גמ' דטריחא. ל"ל דפריש:

מוסף רש"י

ואינו צריך להפריש. מלא נתן עיניו בלד זה ומומר מכלן אני נוטל ואוכלו הוא בעצמו, דהמוציא מחבירו עליו הראיה, לאמר ישראל נעני שייני ליה מלא להפרישו עם הכהן ויהיבנא לך והכי אמרינן בפרק בתרא דסוטה (מח.) מעשר ראשון ומעשר עני המע"ה (נדרים פד:). **כל שהוא.** בכל המיסורין, למכות. כדתניא, לא אמרו כזית. הלכה למשה מסיני, אלא לענין קרבן. דתנן (שבועות כא:) ובמלילה כל שהוא עובר בלאו (מעילה יח.). **המותיר בטהור.** דפסח טהור וכשר (שבועות ג:) שאינו בטהור וכל שכן בטמא (שם ופסחים פג. פד:). **והשובר בטמא אינו לוקה.** לפ שהמיקר מצוה לא מותירו ולא שובר מצוה לא מצוה שבכל מצוה (פסחים פד.). **לוקה ואינו משלח.** לתיקונין דעבד (חולין קמא.). קסבר שלח מעיקרא משמע, לפ שהוא מקום הפה שלא שלחנה קודם לקיחה, ואע"ג דכתיב בתר לפ תקח, לאו למימרא דפה לקחת שלא וניהו לאו שניתק לעשה, שלא לאו שקדמו עשה הוא (לעיל פז.). **משלח ואינו לוקה.** קסברי שלח אחר לקיחה משמע דכתיב, והוה ליה ניתק לעשה ואם לקחו שלא (שם). זה הכלל כל אין חייבין עליה. שלא יקיים העשה ויפטר (שם) שלא פה כן לפ קיימו מוך כדי דבור למפן דמני קיימו ולא קיימו, שלא משלח מוך כדי דבור ואינו לוקה, ואם לפ שלא לוקה, ועדיך לשלא אחר לקיחה משמע, ולמפן דמני בטלו ולפ בטלו, כעי עד שיאמרו אוהב ואי לפ לפ לקי (חולין קמא.). **ותרומת ידך אלו בכורים.** דכתיב כהן יד ולקח הכהן הטנא מידך (פסחים לו:) דבעי הבאת מקום כדכתיב ושמם בטנא והלכת, והאם אמרינן עשה והכא אמרינן מאחר דאי אוכלן בגבולין אתיא לאו לאוכלן בגבולין הגבול היא ולא בעי תומה (ויבמות עג:).